Neljapäev, 21. jaanuar 2021

P9_TA(2021)0024

Sooline perspektiiv COVID-19 kriisi ajal ja selle järgsel perioodil

Euroopa Parlamendi 21. jaanuari 2021. aasta resolutsioon soolise perspektiivi kohta COVID-19 kriisi ajal ja selle järgsel perioodil (2020/2121(INI))

(2021/C 456/18)

Euroopa Parlament,

— võttes arvesse Euroopa Liidu lepingu artiklit 2 ja artikli 3 lõiget 3 ning Euroopa Liidu toimimise lepingu artikleid 6, 8 ja 153,

— võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 23,

— võttes arvesse Euroopa sotsiaalõiguste sammast, eelkõige selle 2., 3., 5., 9., 10., 16. ja 20. põhimõtet,

— võttes arvesse kestliku arengu tegevuskava aastani 2030 põhimõtet, et mitte kedagi ei tohi kõrvale jätta ning eriti selle eesmärki nr 1, mille kohaselt tuleb kaotada vaesus, eesmärki nr 3, mille kohaselt tuleb tagada inimeste tervislik elu, eesmärki nr 5, mille kohaselt tuleb saavutada sooline võrdõiguslikkus ja parandada naiste elamistingimusi, ning eesmärki nr 8, mille kohaselt tuleb toetada kestlikku majanduskasvu,

— võttes arvesse ÜRO 18. detsembri 1979. aasta konventsiooni naiste diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta,

— võttes arvesse 3. mai 2008. aasta ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artiklit 6,

— võttes arvesse ELi direktiive alates 1975. aastast meeste ja naiste võrdse kohtlemise erinevate aspektide kohta (nõukogu direktiivid 79/7/EMÜ ([1]), 86/613/EMÜ ([2]), 92/85/EMÜ ([3]) ja 2004/113/EÜ ([4]), Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2006/54/EÜ ([5]), nõukogu direktiiv 2010/18/EL ([6]) ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2010/41/EL ([7])),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta direktiivi (EL) 2019/1158, milles käsitletakse lapsevanemate ja hooldajate töö- ja eraelu tasakaalu ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 2010/18/EL ([8]),

— võttes arvesse Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (Istanbuli konventsioon),

— võttes arvesse komisjoni 5. märtsi 2020. aasta teatist „Võrdõiguslik liit: soolise võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025“ (COM(2020)0152),

---

([1]) Nõukogu 19. detsembri 1978. aasta direktiiv 79/7/EMÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte järkjärgulise rakendamise kohta sotsiaalkindlustuse valdkonnas (EÜT L 6, 10.1.1979, lk 24).

([2]) Nõukogu 11. detsembri 1986. aasta direktiiv 86/613/EMÜ füüsilisest isikust ettevõtjatena, kaasa arvatud põllumajanduses füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamise kohta, ja füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate naiste kaitse kohta seoses raseduse ning sünnitusega (EÜT L 359, 19.12.1986, lk 56).

([3]) Nõukogu 19. oktoobri 1992. aasta direktiiv 92/85/EMÜ rasedate, hiljuti sünnitanud ja rinnaga toitvate töötajate tööohutuse ja töötervishoiu parandamise meetmete kehtestamise kohta (kümnes üksikdirektiiv direktiivi 89/391/EMÜ artikli 16 lõike 1 tähenduses) (EÜT L 348, 28.11.1992, lk 1).

([4]) Nõukogu 13. detsembri 2004. aasta direktiiv 2004/113/EÜ meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta seoses kaupade ja teenuste kättesaadavuse ja pakkumisega (ELT L 373, 21.12.2004, lk 37).

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta direktiiv 2006/54/EÜ meeste ja naiste võrdsete võimaluste ja võrdse kohtlemise põhimõtte rakendamise kohta tööhõive ja elukutse küsimustes (ELT L 204, 26.7.2006, lk 23).

([6]) Nõukogu 8. märtsi 2010. aasta direktiiv 2010/18/EL, millega rakendatakse Euroopa Tööstuse ja Tööandjate Keskliitude Ühenduse, Euroopa Käsitööga Tegelevate Väikeste ja Keskmise Suurusega Ettevõtete Keskliidu, Euroopa Riigiosalusega Ettevõtete Keskuse ja Euroopa Ametiühingute Konföderatsiooni poolt vanemapuhkuse kohta sõlmitud muudetud raamkokkulepet ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 96/34/EÜ (ELT L 68, 18.3.2010, lk 13).

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2010. aasta direktiiv 2010/41/EL füüsilisest isikust ettevõtjatena tegutsevate meeste ja naiste võrdse kohtlemise põhimõtte kohaldamise kohta, millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 86/613/EMÜ (ELT L 180, 15.7.2010, lk 1).

([8]) ELT L 188, 12.7.2019, lk 79.

Neljapäev, 21. jaanuar 2021

— võttes arvesse 21. septembri 2015. aasta talituste ühist töödokumenti „Sooline võrdõiguslikkus ja naiste mõjuvõimu suurendamine: naiste ja tütarlaste elu muutmine ELi välissuhete kaudu aastatel 2016–2020“ (SWD(2015)0182),

— võttes arvesse 4. märtsi 2016. aasta ettepanekut võtta vastu nõukogu otsus Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta (COM(2016)0109),

— võttes arvesse oma 13. veebruari 2020. aasta resolutsiooni ELi prioriteetide kohta ÜRO naiste staatuse komisjoni 64. istungjärguks ([9]),

— võttes arvesse oma 30. jaanuari 2020. aasta resolutsiooni soolise palgalõhe kohta ([10]),

— võttes arvesse oma 13. veebruari 2019. aasta resolutsiooni tagasilöökide kohta naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas ELis ([11]),

— võttes arvesse oma 28. novembri 2019. aasta resolutsiooni ELi ühinemise kohta Istanbuli konventsiooniga ja muude meetmete kohta soolise vägivalla vastu võitlemiseks ([12]),

— võttes arvesse oma 15. novembri 2018. aasta resolutsiooni hooldusteenuste kohta ELis soolise võrdõiguslikkuse parandamiseks ([13]),

— võttes arvesse oma 29. novembri 2018. aasta resolutsiooni puuetega naiste olukorra kohta ([14]),

— võttes arvesse oma 17. aprilli 2018. aasta resolutsiooni naiste ja tütarlaste mõjuvõimu suurendamise kohta digitaalvaldkonna kaudu ([15]),

— võttes arvesse oma 16. jaanuari 2018. aasta resolutsiooni naiste, soolise võrdõiguslikkuse ja kliimaõigluse kohta ([16]),

— võttes arvesse oma 3. oktoobri 2017. aasta resolutsiooni naiste majandusliku mõjuvõimu suurendamise kohta ELi era- ja avalikus sektoris ([17]),

— võttes arvesse oma 14. juuni 2017. aasta resolutsiooni vajaduse kohta koostada ELi strateegia soolise pensionilõhe kaotamiseks ja ärahoidmiseks ([18]),

— võttes arvesse oma 14. märtsi 2017. aasta resolutsiooni naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta Euroopa Liidus 2014.–2015. aastal ([19]),

— võttes arvesse oma 4. aprilli 2017. aasta resolutsiooni naiste ja nende rolli kohta maapiirkondades ([20]),

— võttes arvesse oma 14. veebruari 2017. aasta resolutsiooni soolise võrdõiguslikkuse edendamise kohta vaimse tervise ja kliiniliste uuringute alal ([21]),

---

([9]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2020)0039.
([10]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2020)0025.
([11]) ELT C 449, 23.12.2020, lk 102.
([12]) Vastuvõetud tekstid, P9_TA(2019)0080.
([13]) ELT C 363, 28.10.2020, lk 80.
([14]) ELT C 363, 28.10.2020, lk 164.
([15]) ELT C 390, 18.11.2019, lk 28.
([16]) ELT C 458, 19.12.2018, lk 34.
([17]) ELT C 346, 27.9.2018, lk 6.
([18]) ELT C 331, 18.9.2018, lk 60.
([19]) ELT C 263, 25.7.2018, lk 49.
([20]) ELT C 298, 23.8.2018, lk 14.
([21]) ELT C 252, 18.7.2018, lk 99.

— võttes arvesse oma 8. märtsi 2016. aasta resolutsiooni naispagulaste ja -varjupaigataotlejate olukorra kohta ELis ([22]),

— võttes arvesse oma 19. jaanuari 2016. aasta resolutsiooni Euroopa naisettevõtlust takistavate väliste tegurite kohta ([23]),

— võttes arvesse oma 9. septembri 2015. aasta resolutsiooni naiste karjääri kohta teaduses ja ülikoolides ning klaaslae efekti kohta ([24]),

— võttes arvesse oma 9. juuni 2015. aasta resolutsiooni ELi naiste ja meeste võrdõiguslikkuse strateegia kohta 2015. aasta järgseks perioodiks ([25]),

— võttes arvesse nõukogu 10. detsembri 2019. aasta järeldusi „Sooliselt võrdõiguslikud majandused ELis: edasised sammud“,

— võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni 27. mail 2020. aastal avaldatud aruannet „COVID-19 and the world of work. Fourth edition“ (COVID-19 ja tööelu. Neljas väljaanne),

— võttes arvesse Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni analüüsi „Sectoral impact, responses and recommendations related to COVID-19“ (COVID-19-ga seotud valdkondlik mõju, vastused ja soovitused),

— võttes arvesse OECD 2020. aasta aprillis avaldatud aruannet „Women at the core of the fight against COVID-19“ (Naised COVID-19 vastase võitluse keskmes),

— võttes arvesse komisjoni talituste 6. märtsi 2019. aasta töödokumenti „2019 Report on equality between women and men in the EU“ (2019. aasta aruanne naiste ja meeste võrdõiguslikkuse kohta ELis) (SWD(2019)0101),

— võttes arvesse ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Agentuuri 9. aprillil 2020. aastal avaldatud aruannet „The Impact of COVID-19 on Women“ (COVID-19 mõju naistele),

— võttes arvesse ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Agentuuri 2. septembril 2020. aastal avaldatud aruannet „From Insights to Action: Gender Equality in the Wake of COVID-19“ (Seisukohtadest tegudeni: sooline võrdõiguslikkus pärast COVID-19),

— võttes arvesse ÜRO Soolise Võrdõiguslikkuse ja Naiste Õiguste Edendamise Agentuuri väljaannet „Online and ICT* facilitated violence against women and girls during COVID-19“ (Veeb ja IKT* hoogustasid COVID-19 ajal naiste ja tüdrukute vastu suunatud vägivalda),

— võttes arvesse ÜRO Rahvastikufondi 27. aprillil 2020. aastal avaldatud aruannet „Impact of the COVID-19 Pandemic on Family Planning and Ending Gender-based Violence, Female Genital Mutilation and Child Marriage“ (COVID-19 pandeemia mõju pereplaneerimisele ning soolise vägivalla, naiste suguelundite moonutamise ja lapsega sõlmitud abielude lõpetamisele),

— võttes arvesse ÜRO Rahvastikufondi 28. aprillil 2020. aastal avaldatud pöördumist „Millions more cases of violence, child marriage, female genital mutilation, unintended pregnancy expected due to the COVID-19 pandemic“ (Miljonid vägivalla, lapsega sõlmitud abielude, naiste suguelundite moonutamise ja soovimatu raseduse juhtumid, mida on COVID-19 pandeemia tõttu eeldatavasti oodata),

— võttes arvesse Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja koduvägivalla vastu võitlemise eksperdirühma esimehe Marceline Naudi 24. märtsi 2020. aasta avaldust vajaduse kohta järgida pandeemia ajal Istanbuli konventsiooni standardeid,

— võttes arvesse Teadusuuringute Ühiskeskuse aruannet „How will the COVID-19 crisis affect existing gender divides in Europe?“ (Kuidas mõjutab COVID-19 kriis soolisi lõhesid Euroopas?),

---

([22]) ELT C 50, 9.2.2018, lk 25.
([23]) ELT C 11, 12.1.2018, lk 35.
([24]) ELT C 316, 22.9.2017, lk 173.
([25]) ELT C 407, 4.11.2016, lk 2.

Neljapäev, 21. jaanuar 2021

— võttes arvesse Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi 15. oktoobril 2019. aastal avaldatud 2019. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeksit,

— võttes arvesse Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi 29. mail 2019. aastal avaldatud aruannet „Tackling the gender pay gap: not without a better work-life balance“ (Soolise palgalõhe kõrvaldamine: mitte ilma parema töö- ja eraelu tasakaaluta),

— võttes arvesse Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi 5. märtsil 2020. aastal avaldatud aruannet „Beijing+25: fifth review of the implementation of the Beijing Platform for Action in the EU Member States“ (Peking+25: viies ülevaade Pekingi tegevusprogrammi rakendamisest ELi liikmesriikides),

— võttes arvesse Eurofoundi 2020. aasta uuringu „Living, Working and COVID-19“ (Elamine, töötamine ja COVID-19) andmekogumit,

— võttes arvesse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti 14. mail 2020. aastal avaldatud uuringut „A long way to go for LGBTI equality“ (Pikk tee LGBTI-inimeste võrdõiguslikkuseni),

— võttes arvesse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti 5. aprillil 2018. aastal avaldatud aruannet „A persisting concern: anti-Gypsyism as a barrier to Roma inclusion“ (Jätkuv mureküsimus: romavastasus kui romade kaasamist pärssiv takistus),

— võttes arvesse Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti 5. märtsil 2014. aastal avaldatud uuringut „Violence against women: an EU-wide survey“ (Naistevastane vägivald: kogu Euroopa Liitu hõlmav uuring),

— võttes arvesse rahvusvahelise lesbide, geide, biseksuaalide, trans- ja intersooliste inimeste ühenduse Euroopa poliitikaülevaadet „COVID-19: domestic violence against LGBTI people“ (COVID-19: koduvägivald LGBTI-inimeste vastu),

— võttes arvesse Euroopa naiste surverühma väljaannet „Putting equality between women and men at the heart of the response to COVID-19 across Europe“ (Kogu Euroopas naiste ja meeste võrdõiguslikkuse COVID-19-le reageerimise keskmesse seadmine),

— võttes arvesse rahvusvahelise pereplaneerimise liidu (International Planned Parenthood Federation, IPPF) Euroopa võrgustiku väljaannet „How to address the impact on women, girls and vulnerable groups and their sexual and reproductive safety“ (Kuidas leevendada mõju naistele, tüdrukutele ja vähekaitstud rühmadele ning nende seksuaalsele ja reproduktiivsele ohutusele),

— võttes arvesse Euroopa naiste surverühma poliitilist lühiülevaadet „Walk-the-talk: EU funds must mirror women's equality“ (Sõnad tegudeks: ELi vahendid peavad kajastama naiste võrdõiguslikkust),

— võttes arvesse Euroopa naiste surverühma poliitilist lühiülevaadet „Women must not pay the price for COVID-19!“ (Naised ei pea COVID-19 tõttu kannatama!),

— võttes arvesse professor Sabine Oertelt-Prigione 27. mail 2020. aastal avaldatud uuringut „The impact of sex and gender in the COVID-19 pandemic“ (Sooline mõju COVID-19 pandeemias),

— võttes arvesse Euroopa Parlamendi seksuaalsete ja reproduktiivsete õiguste foorumi ja rahvusvahelise pereplaneerimise liidu Euroopa võrgustiku 22. aprillil 2020. aastal avaldatud ühisaruannet pealkirjaga „Sexual and Reproductive Health and Rights during the COVID-19 pandemic“ (Seksuaal- ja reproduktiivtervis ning õigused COVID-19 pandeemia ajal),

— võttes arvesse kodukorra artiklit 54,

— võttes arvesse naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjoni raportit (A9-0229/2020),

A. arvestades, et COVID-19 kriisil ja selle tagajärgedel on selge sooline mõõde, kuna need mõjutavad naisi ja mehi erinevalt ning need on toonud esile soolise võrdõiguslikkuse ja naiste õiguste valdkonnas valitseva ebavõrdsuse ja puudujäägid; arvestades, et seetõttu tuleb reageerida sootundlikult;

B. arvestades, et COVID-19 mõjutab ühiskonna erinevaid rühmi erineval viisil ja erineval määral, sealhulgas naisi ja mehi, noori, eakaid inimesi, puuetega inimesi, soolise ja perevägivalla ohvreid, erineva sotsiaal-majandusliku taustaga inimesi, lapsi, üksikvanemaid ja vähemusrühmi, sealhulgas romasid, LGBTIQ+ inimesi, naispagulasi ja -rändajaid, ning sellel on ka omavahel ristuvaid tagajärgi; arvestades, et naisi ja tüdrukuid mõjutab pandeemia lühikeses, keskpikas ja pikas perspektiivis ebaproportsionaalselt ning et see on süvendanud praegust soolist struktuurilist ebavõrdsust, eriti tõrjutud rühmadest pärit tütarlaste ja naiste puhul;

C. arvestades, et esialgsete ametlike suremuse andmete kohaselt on vanemate meeste suremus viiruse tagajärjel suurem kui naistel, samas kui naistel on suurem oht viirusesse nakatuda, sest neid on praeguse kriisi vältel olulistes sektorites eesliinil tegutsejate hulgas ebaproportsionaalselt palju;

D. arvestades, et EL ja selle liikmesriigid ei olnud selliseks tervisekriisiks valmis; arvestades, et diskrimineerimata juurdepääs tervishoiule on põhiline inimõigus; arvestades, et tervisekriis raskendas tõsiselt olemasolevaid tõkkeid hädavajaliku ravi teenustele juurdepääsul; arvestades, et vähemoluliste terviseteenuste ärajätmise või edasilükkamise tulemusena pikenes kiireloomuliste kaebustega hädavajalikule ravile, sealhulgas naiste puhul, pääsemise aeg ning mõnikord tekkisid ka takistused; arvestades, et seeläbi takistati juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervishoiule ja -teenustele, millel on tõsised tagajärjed, ja et teatud liikmesriikides tehti seadusandlikke katseid piirata õigust ohutule ja seaduslikule abordile; arvestades, et naiste kriitilise tähtsusega vajadused hõlmavad juurdepääsu rasedus- ja sünnitusabile ning ohutule sünnitusele, rasestumisvastaste vahendite kättesaadavust, ohutuid abordi- ja katseklaasiviljastuse teenuseid ning kliinilise ravi abinõusid vägistamise korral; arvestades, et riiklike tervishoiusüsteemide erakorralise olukorra tõttu ning seetõttu, et olulised teenused ja kaubad muutuvad kriisi ajal piiratumaks, võivad naised ja tütarlapsed kaotada oma põhiõiguse tervishoiuteenustele; arvestades, et haiguspuhangute ohjamiseks tehtavad jõupingutused võivad ressursse tavapärastelt tervishoiuteenustelt kõrvale mujale suunata ning halvendada juba piiratud juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervishoiuteenustele;

E. arvestades, et mitmete liikmesriikide teadaanded ja esitatud arvud liikumispiirangute perioodist ja sellejärgsest ajast tõid välja soolise ja koduvägivalla muret tekitava suurenemise, mille alla kuulub füüsiline vägivald, psühholoogiline vägivald, sunniviisiline kontroll ja kübervägivald; arvestades, et vägivald ei ole eraeluline küsimus, vaid ühiskondlik probleem; arvestades, et liikumispiirangud muudavad lähisuhtevägivalla ohvrite jaoks abi otsimise keerulisemaks, kuna nad on sageli määratud koos oma väärkohtlejatega kodus viibima, ning piiratud juurdepääs tugiteenustele, nagu naiste varjupaigad ja abitelefonid ning ebapiisavad tugistruktuurid ja vahendid, võib veelgi süvendada juba olemasolevat nn varipandeemiat; arvestades, et vägivalla ohvriks langenud naiste ja tütarlaste varjupaikades moodustab voodikohtade arv vaid poole sellest, mida nõutakse Istanbuli konventsioonis; arvestades, et paljude kaitsetute naiste rühmade elu ja heaolu on COVID-19 pandeemia kriisi tõttu üha suuremas ohus; arvestades, et naiste tapmist ei loeta COVID-19 ametlikku surmastatistikasse kuuluvaks, kuid selle juhused võivad üsna tõenäoliselt olla seotud haiguspuhangu ja sel perioodil kehtestatud liikumispiirangutega; arvestades, et liikumispiirangud ja isolatsioon võisid põhjustada suuremat naiste suguelundite moonutamise ohtu, sest lapsed ei käinud koolis ja naiste suguelundite moonutamise juhud jäid seetõttu avastamata; arvestades, et majanduslikud ja sotsiaalsed pinged süvendavad tegureid, mis võivad pikemas perspektiivis põhjustada kodu- ja soolise vägivalla suurenemist ning raskendada naistel vägivaldsete partnerite juurest lahkumist;

F. arvestades, et interneti laialdasem kasutamine pandeemia ajal suurendab laste ja eriti tütarlaste veebipõhist ja IKT abil võimaldatud soolist vägivalda ning veebipõhist seksuaalset väärkohtlemist; arvestades, et IKT abil võimaldatud vägivald on eriti suunatud inimõiguste kaitsjatele, poliitikas osalevatele naistele, naisajakirjanikele, etnilistesse vähemustesse kuuluvatele naistele, põlisrahvastele, lesbidele, biseksuaalidele ja transsoolistele naistele ning puuetega naistele; arvestades et Euroopas on veebipõhise vägivallaga kokkupuutumise oht kõige suurem 18 kuni 29 aasta vanuste naiste seas ([26]);

G. arvestades, et ELis on praeguse kriisi ajal enamik esmavajalike teenuste osutajatest naised, sealhulgas 76 % tervishoiutöötajatest (arstid, õed, ämmaemandad, hooldekodude töötajad), 82 % kassapidajatest, 93 % lastehoiutöötajatest ja õpetajatest, 95 % koristajatest ja koduabilistest ning 86 % hooldustöötajatest ([27]); arvestades, et meie

([26]) https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/604979/IPOL_STU(2018)604979_EN.pdf
([27]) https://eige.europa.eu/covid-19-and-gender-equality/frontline-workers

majandustegevuse, sotsiaal- ja tervishoiusüsteemid, ühiskondlik elu ja olulised tegevused püsivad tänu neile, kelle jaoks füüsiline distantseerumine ei ole sageli võimalik ja kes võivad seetõttu suurendada oma sugulastele viiruse levitamise ohtu;

H. arvestades, et palgad võivad paljudes olulistes ja suure naiste osakaaluga sektorites olla madalad, jäädes sageli ainult miinimumpalga piiresse; arvestades, et ELis on endiselt märkimisväärne horisontaalne ja vertikaalne tööturu segregatsioon ning naised on üleesindatud vähem tasuvates sektorites; arvestades, et 30 % naistest töötab hariduse, tervishoiu ja sotsiaaltöö valdkonnas (võrreldes 8 % meestega) ning 7 % naistest töötab loodusteaduste, tehnoloogia, inseneriteaduste ja matemaatika valdkonnas (võrreldes 33 % meestega) ([28]); arvestades, et Rahvusvaheline Tööorganisatsioon hoiatab, et majanduskriis mõjutab ebaproportsionaalselt teatavaid rühmi, sealhulgas tööturule sisenevaid inimesi, suurendades sel viisil ebavõrdsust, ning et naistel on piiratum juurdepääs sotsiaalkaitsele ja neil lasub ebaproportsionaalselt suur koormus; arvestades, et suure naiste osakaaluga töökohtade märkimisväärse kadumise pärast kriisi tõttu on põhjust muretseda; arvestades, et suure meeste osakaaluga sektorid taastuvad tõenäoliselt kiiremini kui tüüpilised suure naiste osakaaluga sektorid; arvestades, et ELi järgmise põlvkonna taastekavas tuleks pöörata piisavat tähelepanu sektoritele, kus naised on üleesindatud; arvestades, et komisjoni ettepanekus taastekava kohta rõhutatakse, et investeerimine digiüleminekusse on Euroopa tulevase õitsengu ja vastupidavuse jaoks ülioluline; arvestades, et 2019. aasta soolise võrdõiguslikkuse indeks näitab meeste ja naiste püsivat ebavõrdset olukorda digitaalsektoris, ning arvestades, et tööturu digitaalse ümberkujundamise ajal tuleb teha jõupingutusi soolise ebavõrdsuse ja tööturu segregatsiooni leevendamiseks;

I. arvestades, et naised töötavad meestest suurema tõenäosusega ajutistel, osalise tööajaga ja ebakindlatel töökohtadel (26,5 % võrreldes 15,1 % meestega ([29])) ning et neid on seetõttu pikas perspektiivis oluliselt mõjutanud kriisi tõttu töökohtade kaotamine ja sundpuhkusele saatmine;

J. arvestades, et Eurofoundi uuringutest ilmneb, et COVID-19 kriis kujutab endast tõsist ohtu aastakümnete jooksul tööturul soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas saavutatule, eriti kui suure naiste osakaaluga sektorites takistatakse selle eesmärgiga tegevust ka edaspidi ([30]); arvestades, et uuringute kohaselt stagneerus soolise tööhõive lõhe vähenemine aastatel 2015–2018 ja püsivad erinevused tööhõives osalemise tõttu maksavad Euroopale rohkem kui 335 miljardit eurot aastas, mis moodustab 2,41 % 2019. aasta ELi SKPst ([31]);

K. arvestades, et kriisi soolist mõju on teiste hulgas hästi tõestanud Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi ja ÜRO naiste õiguste ameti töö; arvestades, et kriisi täielikku mõju on raske mõõta ning liikmesriikides puuduvad võrreldavad sooliselt eristatud andmed; arvestades, et COVID-19 pandeemia on Euroopa tööturgu enneolematult mõjutanud; arvestades, et olukorda tuleb hoolikalt uurida sektorite kaupa, eristades andmeid soo ja vanuse alusel nii kriisi- kui ka taastumisperioodidel; arvestades, et pandeemia täielikud majanduslikud, tööhõivealased ja sotsiaalsed tagajärjed ei ole siiani teada, kuid esialgsed uuringud, nende hulgas Eurofoundi uuring, viitavad märkimisväärsele töökohtade kadumisele teenindus- ja tööstussektoris ning samuti sektorites, mis eeldavad inimestevahelist kontakti, nagu jaekaubandus, vabaajategevused ja personaalteenused, kus töötavad peamiselt naised; arvestades, et teistes sektorites on kriisist hoolimata säilinud tööhõive kindlus, sealhulgas avalikus, meditsiini- ja IKT-sektoris;

L. arvestades, et kriis on märkimisväärselt mõjutanud iduettevõtjaid;

M. arvestades, et paljudes ELi liikmesriikides on COVID-19 esile toonud hoolekandeteenuste pikaajalise probleemi; arvestades, et hooldust tuleb vaadelda terviklikult lapsehoiuteenusest koolijärgse hooldamiseni, samuti puuetega inimeste hooldamise ja vanemate inimeste hooldamiseni;

([28]) Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut, soolise võrdõiguslikkuse indeks, 2019.
([29]) https://eige.europa.eu/covid-19-and-gender-equality/economic-hardship-and-gender
([30]) Eurofound, COVID-19 uuring, 2020.
([31]) Eurofound, „Closing gender gaps in employment: defending and responding to COVID-19 challenges“ (Soolise ebavõrdsuse kõrvaldamine tööhõives: kaitstes edusamme ja ohjates COVID-19-st tingitud probleeme), 2020.

N. arvestades, et koolide, hoolduskeskuste ja töökohtade sulgemine on suurendanud tasustamata hoolduskohustuste ja nende ebavõrdset jaotust kodus naiste puhul, kes lisaks kodus töötamise tasakaalustamise puudulikkusele jäid sageli ilma piisava toetuseta laste ja eakate hoolduseks; arvestades, et kaugtöö ei asenda lastehoidu; arvestades, et tavaliselt kulutavad naised igal nädalal meestest 13 tundi enam tasustamata hooldamisele ja majapidamistöödele ([32]); arvestades, et COVID-19 kriis on andnud meestele võimaluse osaleda enam hoolduskohustuste täitmisel, kuid ometi on see ka näidanud, kui ebaühtlane on endiselt hoolduse ja majapidamistööde jaotus, mis tõenäoliselt mõjutab naisi ja tütarlapsi palju rohkem; arvestades, et kaugtöö ja perekondlike kohustuste tasakaalustamine lisab täiendavat koormust ja seetõttu kannatavad naised suurema emotsionaalse, vaimse ja sotsiaalse koormuse all; arvestades, et see võib põhjustada saavutuste hulga vähenemist tööl ja avaldada mõju nende ametialasele arengule võrreldes nende meessoost kolleegidega;

O. arvestades, et üksikvanematele on pandud ebaproportsionaalne ja äärmiselt suur koormus ning neist 85 % on naised, kelle hulk ulatub 6,7 miljoni üksikema-leibkonnani ([33]) ja kellest peaaegu pooled on tõsises sotsiaalse tõrjutuse või vaesuse ohus;

P. arvestades, et uuringu tulemuste ([34]) kohaselt oli COVID-19-l väikeste lastega naistele suurem mõju kui sama olukorraga leibkonnas meestele; arvestades, et peaaegu kolmandikul (29 %) väikelastega naistest oli raske oma tööle keskenduda, võrreldes 16 % väikelastega meestega; arvestades, et kaks korda rohkem lastega naisi (29 %) tundis end tõenäoliselt pärast tööd koduste toimetuste tegemiseks liiga väsinuna, võrreldes 16 % meestega; arvestades, et 2020. aasta aprillis tundsid 0–11-aastaste lastega naised sagedamini pingeid kui samas vanuserühmas lastega mehed (23 % *vs.* 19 %), või tundsid nad end rohkem üksildastena (14 % *vs.* 6 %) ja masenduses (14 % *vs.* 9 %);

Q. arvestades, et komisjoni ettepanekus taastekava kohta tõstetakse esile investeeringuid roheüleminekusse; arvestades, et naised kogevad kliimamuutuste mõju erinevalt, kuna nad peavad erinevatel põhjustel saama hakkama suurema ohu ja koormusega; arvestades, et sooline võrdõiguslikkus ja naiste kaasamine otsuste tegemisse on kestliku arengu ja kliimaprobleemide tõhusa haldamise eeltingimus; arvestades, et kõik kliimameetmed peavad hõlmama soolist ja valdkonnaülest perspektiivi;

R. arvestades, et teatavad ühiskonnarühmad nagu üksikvanemad, vägivallaohvrid, rassilistesse ja etnilistesse vähemustesse kuuluvad naised, vanemad ja noored naised, puuetega naised, roma naised, LGBTIQ+ inimesed, naissoost prostituudid ning pagulased ja rändajad on viiruse ning selle tervisealaste ja sotsiaal-majanduslike tagajärgede suhtes eriti kaitsetud võttes arvesse võetud meetmeid ja olemasolevaid puudujääke taristus ja teenustes;

S. arvestades, et kodututel naistel on COVID-19 pandeemiat silmas pidades jätkuvalt probleeme, kuna ajutised ja hädamajutuskohad on eriti tundlikud haiguste edasikandumise, soolise vägivalla ning hügieeni ja tervishoiuteenuste kättesaadavuse puudumise suhtes;

T. arvestades, et COVID-19 on üleilmne pandeemia, mis mõjutab kõiki maailma riike; arvestades, et pandeemia avaldab laastavaid tagajärgi elanikkonnale, eriti naistele ja tüdrukutele riikides, kus tervishoiusüsteem on alarahastatud, ja konfliktidest mõjutatud riikide elanikkonnale; arvestades, et pandeemia tõttu elavad 2021. aastaks üle 47 miljoni naise ja tütarlapse allpool vaesuspiiri ([35]);

U. arvestades, et ÜRO Rahvastikufondi hiljutiste andmete kohaselt võib kogukonna teavitamisprogrammide ja kahjulike tavade alase hariduse edasilükkamine või katkestamine kogu maailmas järgmise kümnendi jooksul hinnanguliselt suurendada naiste suguelundite moonutamise juhtumeid 2 miljoni võrra ja lapsega sõlmitud abielude arvu suurenemist 13 miljoni võrra, võrreldes pandeemiaeelsete hinnangutega;

([32]) https://eige.europa.eu/covid-19-and-gender-equality/unpaid-care-and-housework

([33]) https://ec.europa.eu/jrc/en/publication/eur-scientific-and-technical-research-reports/how-will-covid-19-crisis-affect-existing-gender-divides-europe

([34]) Eurofound, COVID-19 uuring 2020.

([35]) ÜRO naiste õiguste agentuur, „From Insights to Action: Gender Equality in the Wake of COVID-19“ (Seisukohtadest tegudeni: sooline võrdõiguslikkus COVID-19 järel).

V. arvestades, et teenuste pakkumine peaks põhinema andmepõhisel vajaduste tuvastamisel ning et selle uuringu alusel eraldatakse eelarvevahendeid; arvestades, et eelarvetes ja vahendite jaotamisel peab võtma arvesse meeste ja naiste erinevaid vajadusi ning olukordi;

W. arvestades, et praeguse klaaslae tõttu ei ole naised taastumisetapis otsuste tegemisse nii võrdsel määral kaasatud kui mehed; arvestades, et naised ja neid esindavad kodanikuühiskonna organisatsioonid peavad otsustamisprotsessides kandma aktiivset ja keskset rolli, tagamaks, et nende perspektiive ja vajadusi võetakse arvesse taastamisetappi ja sellega seotud meetmeid käsitlevate otsuste tegemisel, kavandamisel, rakendamisel ja jälgimisel kohalikul, piirkondlikul, riiklikul ja ELi tasandil;

X. arvestades, et naiste õigusi ja soolise võrdõiguslikkuse edendamist käsitlevaid küsimusi tuleb peavoolustada ja arutada kõige kõrgemal tasandil, pidades eelkõige silmas ELi soolise võrdõiguslikkuse strateegia rakendamist; arvestades, et kuigi Euroopa Parlamendis tegutseb naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse komisjon ning Euroopa Komisjonis on volinik, kes vastutab ainuisikuliselt võrdõiguslikkuse eest, ei ole nõukogus loodud soolise võrdõiguslikkuse erikoosseisu ning soolise võrdõiguslikkuse eest vastutavatel ministritel ja riigisekretäridel ei ole spetsiaalset foorumit aruteluks ja otsuste tegemiseks;

Y. arvestades, et siin nimetatud oluliste meetmetega suurendatakse vastupanuvõimet ja valmisolekut tulevaste kriiside puhul;

Üldised tähelepanekud

1. rõhutab vajadust sootundliku lähenemisviisi järele, kusjuures soolise võrdõiguslikkuse peavoolustamine ja soolise eelarvestamise põhimõtted peavad kajastuma kõigis COVID-19 kriisile reageerimise aspektides, et säilitada ja kaitsta naiste õigusi kogu pandeemia- ja pandeemiajärgsel perioodil ning et suurendada soolist võrdõiguslikkust;

2. rõhutab vajadust rakendada varasematest ja praegustest kriisidest saadud õppetunde poliitika edaspidiseks väljatöötamiseks ja rakendamiseks, et minevikus tehtud vigu mitte korrata, samuti vajadust valmistada ette tulevaste kriiside kõigi etappide jaoks sootundlikud reageerimismeetmed, et vältida negatiivseid tagajärgi naiste õigustele; palub komisjonil hõlbustada püsiva võrgustiku loomist, et jagada liikmesriikide vahel parimaid tavasid sooga seotud COVID-19 aspektide lahendamiseks; kutsub nõukogu üles looma spetsiaalse soolise võrdõiguslikkuse koosseisu ja ametliku töörühma, et pakkuda ühiseid ja konkreetseid meetmeid naiste õiguste ja soolise võrdõiguslikkuse probleemide lahendamiseks ning tagada, et soolise võrdõiguslikkuse küsimusi arutataks kõrgeimal poliitilisel tasandil;

3. rõhutab, et komisjon ja liikmesriigid peaksid sooküsimusi käsitlevaid mõjuhinnanguid viima ellu loomulikult, sealhulgas meetmete osas, mis moodustavad osa taastekavast; on otsustanud parlamendi seisukoha kaudu lisada ja tugevdada soolist võrdõiguslikkust taasterahastus „NextGenerationEU“;

4. nõuab tungivalt, et komisjon uuriks viiruse levikut praeguses kriisi ajal olulistes sektorites, eriti naiste ja etniliste vähemuste hulgas, pidades silmas nende ebaproportsionaalselt suurt esindatust nendes sektorites; nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid reageeriksid oma tööohutuse toetamiseks asjakohaste meetmetega ning kutsub liikmesriike üles parandama töötingimusi, sealhulgas raamdirektiivi ([36]), direktiivi 92/85/EMÜ ja 2020. aasta järgse ELi uue töötervishoiu ja tööohutuse strateegilise raamistiku kaudu;

5. palub liikmesriikidel, komisjonil, Eurostatil ja Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudil korrapäraselt koguda andmeid COVID-19 kohta, liigitatuna muu hulgas soo, vanuse ja läbipõimunud diskrimineerimise alusel, samuti andmeid viiruse sotsiaal-majandusliku mõju kohta; rõhutab, et taastemeetmete puhul tuleb olla teadlik sugupoolte lõikes esitatud statistikast ja meetmed peavad sellel statistikal põhinema, et tagada reageerimise terviklikkus, pöörates erilist tähelepanu valdkondadele, kus andmeid on vähe ja need ei ole omavahel võrreldavad, näiteks naistevastane vägivald ja hooldusteenused; rõhutab, et selliseid andmeid tuleb süstemaatiliselt koguda ja üldsusele kättesaadavaks teha; rõhutab komisjoni ja liikmesriikide vajadust toetada sellega seoses riiklike statistikaasutuste ja muude asjakohaste osalejate suutlikkuse suurendamist;

([36]) Nõukogu 12. juuni 1989. aasta direktiiv 89/391/EMÜ töötajate töötervishoiu ja tööohutuse parandamist soodustavate meetmete kehtestamise kohta (EÜT L 183, 29.6.1989, lk 1).

6. rõhutab, et naised ja mehed, sealhulgas vähimkaitstud rühmadest, peavad olema võrdselt esindatud juhtimises ja otsustusprotsessis, mis puudutab kriisiajal meetmete kehtestamist ja tühistamist, samuti taastekavade väljatöötamise, vastuvõtmise ja rakendamise kõigis etappides, nii et võetaks täielikult ja asjakohaselt arvesse nende konkreetseid vajadusi ja olukorda, ning et tuleb võtta kavandatud tõhusaid ja sihipäraseid meetmeid tagamaks, et vajalik tugipakett vastab nende vajadustele; kutsub liikmesriike üles looma selliste kriiside ajal spetsiaalsed rakkerühmad, kuhu oleksid kaasatud asjakohased sidusrühmad ja kodanikuühiskonna naiste organisatsioonide esindajad, et tagada sooline võrdõiguslikkus; kutsub liikmesriikide riiklikke parlamente üles looma komiteesid, kes hindaksid COVID-19 kriisi mõju naistele ja tütarlastele, et tagada spetsiaalne ruum kriisi ning selle sooliste mõjude arutamiseks ja jälgimiseks; kiidab heaks komisjoni kavatsuse toetada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi ettepaneku vastuvõtmist, milles käsitletakse soolise tasakaalu parandamist börsil noteeritud äriühingute tegevjuhtkonda mittekuuluvate juhtorgani liikmete seas ja sellega seotud meetmeid ([37]) (naissoost juhatuseliikmete direktiiv), ning nõuab tungivalt, et nõukogu selle blokeerimise lõpetaks ja vastu võtaks; rõhutab lisaks, et nii ELi kui ka riiklikul tasandil tuleb ELi kodanikukaitse mehhanismi, samuti ka muudesse kriisidele reageerimise mehhanismidesse, kaasata rohkem naisi; kohustub lisaks tagama, et parlamendi kuulamistel ja seminaridel toimuvad paneelid on sooliselt tasakaalustatud, ning rikastama mitmekesisuse kaudu taastemeetmeid käsitlevaid arutelusid;

7. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tähelepanelikult jälgima desinformatsiooni, negatiivseid avalikke arutelusid, ebapiisavat prioriteetide seadmist, piiratud või keelatud juurdepääsu asjakohastele teenustele ning regressiivseid algatusi, mis on seotud naiste õiguste, LGBTIQ+ inimeste õiguste ja soolise võrdõiguslikkusega, ning neile reageerima; kutsub komisjoni üles jälgima kodanikuühiskonna organisatsioonide tegevusruumi kahanemist ning eespool nimetatud teemadega seotud ja liikumispiirangutest tingitud meeleavaldusi kui demokraatia ja põhiõiguste küsimusi COVID-19 kriisi ajal ja kriisijärgsel perioodil; märgib, et juhul kui tehakse kindlaks, et õigusriigi põhimõtete rikkumine liikmesriigis kahjustab või võib tõsiselt kahjustada piisavalt otsesel viisil ELi eelarve usaldusväärset finantsjuhtimist või liidu finantshuvide kaitset, võetakse asjakohased meetmed; kutsub liikmesriike üles tagama, et piiravad erakorralised meetmed täidaksid ainult pandeemia vastu võitlemise eesmärki, oleksid ajaliselt piiratud ja põhiõigustega kooskõlas;

COVID-19 tervisega seotud aspektid ja sooline mõju

8. väljendab muret suure suremuse pärast COVID-19 tõttu; märgib meeste esialgset kõrgemat suremuse määra ning nõuab tungivalt, et Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) ja asjakohased ELi ametid uuriksid meeste ja naiste erinevat tervisemõju; palub komisjonil jätkata olukorra jälgimist, et mõista, milline on viiruse pikaajaline mõju naiste ja meeste tervisele; rõhutab, et viirust käsitlevates kliinilistes uuringutes tuleb hõlmata sooliselt tasakaalustatud esindatust, hindamaks, kuidas viirus ja mis tahes potentsiaalne vaktsiin või ravi võivad mõjuda naistele ja meestele erinevalt;

9. nõuab tungivalt, et liikmesriigid tagaksid juurdepääsu naiste ja meeste kvaliteetsete meditsiiniliste ja psühholoogiliste tervishoiuteenuste olulistele aspektidele, mis ei ole seotud COVID-19-ga, nagu vähi sõeluuringud ja ravi, emade ja vastsündinute tervishoid ning südameatakkide ja insultide all kannatavate inimeste kiirabi; nõuab tungivalt, et liikmesriigid tegutseksid nendes valdkondades vastavalt WHO suunistele;

10. peab kahetsusväärseks, et kriisi ajal jäeti mõnes liikmesriigis tähelepanuta juurdepääs seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste teenustele, seda piirati või isegi rünnati; rõhutab, et liikmesriigid peavad kriisi- ja kriisijärgsel perioodil ning sarnastes hädaolukordades tagama mittediskrimineeriva kvaliteetse ja taskukohase juurdepääsu seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste teenustele, teabele ja kaupadele, tunnistades, et need on hädavajalikud, elupäästvad ja sageli kiireloomulised teenused ning neid tuleks osutada vastavalt WHO suunistele ja patsiendikesksele inimõigustel põhinevale lähenemisviisile; lükkab kindlalt tagasi kõik katsed taganeda seksuaal- ja reproduktiivtervisest ning seonduvatest õigustest ja LGBTIQ+ õigustest ning rõhutab, et seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste vastastel ei tohiks lubada seda kriisi kuritarvitada, kasutades seda naiste õiguste, näiteks õigus ohutule abordile, piiramise kanalina; kutsub komisjoni üles hõlbustama parimate tavade vahetamist liikmesriikide vahel, kaasates samas ka kodanikuühiskonna organisatsioone, kes on sageli nende valdkondade asjatundjad, seoses uute meetoditega seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õigustega seotud hooldusteenuste osutamisel ja teenuste osutamise viisidega puuduste

([37]) COM(2012)0614.

kõrvaldamisel; rõhutab, et on tähtis suhelda teenuseosutajatega ja selgitada, et need teenused on endiselt hädavajalikud ja et neid tuleks järjekindlalt osutada; rõhutab, et kõik rasedus- ja sünnitusteenused peavad olema kättesaadavad, nende pakkumiseks peab olema piisaval hulgal töötajaid ja vahendeid;

11. nõuab tungivalt, et liikmesriigid investeeriksid kindlatesse ja vastupidavatesse tervishoiusüsteemidesse ning kiidaksid ja toetaksid olulisi töötajaid, nagu tervishoiu- ja sotsiaaltöötajad, tagades ohutud töötingimused, pakkudes sobivaid seadmeid, luues tingimused õiglasele töötasule, võimaldades erialast arengut, sealhulgas kõrghariduse kaudu, ning pakkudes juurdepääsu sellistele teenustele nagu lapsehoid ja vaimse tervise teenused;

12. nõuab tungivalt, et komisjon arvestaks tervisega seotud poliitikameetmetes (sealhulgas programmis „EL tervise heaks“ ja ELi vähktõvevastase võitluse kavas ning ELi tervisestrateegias) selliste erakorraliste asjaoludega nagu COVID-19, muu hulgas nende mõju soospetsiifilistele tervishoiuküsimustele, nagu näiteks seksuaal- ja reproduktiivtervis ning seonduvad õigused; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tegelema programmi „EL tervise heaks“ rakendamisel tervisealaste küsimustega, mis on määratletud soolise võrdõiguslikkuse strateegias aastateks 2020–2025, nagu seksuaal- ja reproduktiivtervis ning seonduvad õigused kui tervishoiu lahutamatu osa ja heaolu ning soolise võrdõiguslikkuse edendamise oluline aspekt; nõuab, et suurendataks investeeringuid soolise võrdõiguslikkuse seisukohast olulistesse teenustesse ning et soolise tervise eksperdid ja sooline tasakaal kaasataks programmi „EL tervise heaks“ rakendamisse;

13. tuletab meelde, et juurdepääs tervishoiuteenustele on inimõigus ja selleks on vaja piisavaid rahalisi vahendeid; tuletab liikmesriikidele meelde, et COVID-19 tagajärjel tuleks tervishoiusüsteemi võimekuse ja esmatähtsa taristu tugevdamisel, eriti mis puudutab tervishoiukulusid, haiguste avastamist ja neile reageerimist, hädaolukordadeks valmisolekut, teadus- ja arendustegevust ning tervishoiutöötajaid, arvestada naiste ja meeste eriomaste vajadustega;

14. palub liikmesriikidel selle kriisi ajal ja järel edendada algatusi vaimse tervise toetamiseks, pidades silmas liikumispiirangutest põhjustatud stressi, ärevust, depressiooni ja üksindust, samuti majanduslikke probleeme ja soolist vägivalda või muid kriisiga seotud tegureid, võttes arvesse erinevat mõju naistele ja meestele, ning samuti investeerida rahalisi vahendeid, et tagada vajaduse korral piisavate teenuste kättesaadavus; kutsub komisjoni üles korraldama kogu ELi hõlmava vaimse tervise kampaania;

Sooline vägivald COVID-19 ajal

15. nõuab tungivalt, et liikmesriigid tegeleksid COVID-19 pandeemiale reageerides soolise vägivalla probleemiga, mille all kannatavad naised ja tütarlapsed, sealhulgas transsoolised naised, samuti intersoolised, mittebinaarsed ja soonormidele mittevastavad inimesed; nõuab tungivalt, et liikmesriigid jätkaksid soolise ja koduvägivalla kõigi vormide leviku ja nendest teatamise ning nende lastele avalduvate tagajärgede kohta käivate andmete ja sellealaste suundumuste analüüsimist liikumispiirangute kehtivuse ajal ja vahetult pärast seda; tunnistab, et avalikud meetmed on olnud ebapiisavad naistevastase vägivalla ohjamisel ning samuti ei ole hädaolukorra, sealhulgas tulevaste hädaolukordade lahendamise kavades naistevastase vägivalla ärahoidmise vajadust piisavalt arvesse võetud, kusjuures ei keskenduta liikumispiirangute erandite kehtestamisele, abitelefonide ja teabevahetusvahendite ning -signaalide sisseseadmisele ega jätkuva juurdepääsu tagamisele tervishoiuteenustele, samuti turvalise juurdepääsu säilitamisele õiguskliinikutele ja varjupaikadele või piisava võimekusega alternatiivsele majutusele, politsei- ja justiitsametitele, erakorralistele asjakohaste lähenemis- ja/või kaitsekorralduste väljaandmiseks pädevatele kohtutele ega tagamisele, et neid tuleb pidada oluliseks; palub liikmesriikidel luua ohutud ja paindlikud hädaolukorra hoiatussüsteemid, pakkuda telefoni, e-posti ja tekstisõnumite abil uusi abiteenuseid politsei otseseks teavitamiseks ja internetipõhiseid teenuseid, nagu abitelefonid, varjatud rakendused, digitaalsed platvormid, apteegivõrgustikud, ning tagama hädaabirahastuse tugiteenuste, valitsusväliste organisatsioonide ja kodanikuühiskonna organisatsioonide toetuseks; kutsub liikmesriike üles tagama, et tugiteenuste osutamisel võetaks riskirühma kuuluvate naiste kindlakstegemisel kooskõlastatud lähenemisviis, tagamaks, et kõik need meetmed on kättesaadavad ja ligipääsetavad kõigile nende jurisdiktsiooni alla kuuluvatele naistele ja tütarlastele, sealhulgas puuetega inimestele, olenemata nende rändestaatusest, ning pakkuma tervishoiutöötajatele, eesliini politseinikele ja kohtusüsteemi liikmetele soolist koolitust; kutsub liikmesriike üles jagama teavet oma riikide uuenduste ja parimate tavade kohta soolise vägivalla käsitlemiseks, et tõhusaid tavasid paremini tuvastada ja edendada, ning kutsub komisjoni üles neid tavasid toetama;

16. kutsub pandeemiat silmas pidades liikmesriike üles tagama kooskõlastatud lähenemine valitsuste ja avalike teenuste, tugirajatiste ja erasektori vahel ning ajakohastama soolise vägivalla ohvrite protokolle, et aidata neil abi otsida, kuritegudest teatada ja tervishoiuteenustele juurde pääseda, samuti julgustades tunnistajaid sellistest kuritegudest teatama; kutsub komisjoni üles töötama välja Euroopa Liidu protokolli naistevastase vägivalla kohta kriisi- ja hädaolukordades, et ennetada naistevastast vägivalda ja toetada soolise vägivalla ohvreid sellistes hädaolukordades nagu COVID-19 pandeemia; rõhutab, et selles protokollis tuleks hõlmata ohvritele hädavajalikke kaitseteenuseid; tunnustab eesistujariigi Saksamaa ettepanekut luua kogu ELi hõlmav abitelefon kodu- ja soolise vägivalla ohvritele ning nõuab tungivalt, et nõukogu seda toetaks;

17. kutsub komisjoni üles edendama teadlikkuse parandamist ning teavitus- ja toetuskampaaniaid kodu- ja soolise vägivalla vastu võitlemiseks kõigis selle vormides, nagu füüsiline vägivald, seksuaalne ahistamine, kübervägivald ja seksuaalne ärakasutamine, eriti seoses vastloodud ennetusmeetmete ja paindlike hädaolukorra hoiatussüsteemidega, et julgustada vägivallast teatamist ning tehes seda kooskõlastatult ja koostöös tunnustatud ja spetsialiseerunud naisorganisatsioonidega; palub Euroopa Komisjonil töötada digitaalteenuste seaduse reguleerimisalas olevate tehnoloogia-platvormidega ebaseadusliku veebitegevuse, sealhulgas naiste- ja tütarlastevastase vägivalla kõigi vormide vastu võitlemiseks, sest internetti on kasutatud alates pandeemia algusest laialdaselt töötamise, hariduse ja meelelahutuse jaoks ning seda tehakse ka edaspidi;

18. tuletab meelde, et ÜRO naistevastase vägivalla eriraportöör märkis, et COVID-19 kriisi kontekstis on ilmnenud puudujäägid soolise vägivalla kaitsmiseks ja ennetamiseks vajalike kesksete konventsioonide nõuetekohases rakendamises; palub nõukogul kiiresti lõpule viia Istanbuli konventsiooni ratifitseerimine ELi poolt võimalikult suures ulatuses ja piiranguteta ning propageerida selle ratifitseerimist ning kiiret ja nõuetekohast rakendamist ja jõustamist kõigis liikmesriikides; kutsub ülejäänud liikmesriike üles konventsiooni kiiresti ratifitseerima ning eraldama piisavalt rahalisi ja inimressursse, et ennetada ja tõkestada naistevastast ja soolist vägivalda ning kaitsta selle ohvreid, eriti kriisiperioodil; nõuab tungivalt, et liikmesriigid võtaksid arvesse Euroopa Nõukogu naistevastase vägivallaga ja perevägivallaga võitlemise eksperdirühma (GREVIO) soovitusi ja parandaksid oma õigusakte, et viia need paremini kooskõlla Istanbuli konventsiooni sätetega, eriti mis puudutab soovitust, et soolise vägivalla toimingud võiksid olla ühiselt määratletud;

19. palub nõukogul lisada naistevastane vägivald ELi kriminaalkuritegude nimekirja ning kutsub komisjoni üles tegema tugeva õigusraamistiku kehtestamiseks ettepanek soolise vägivalla kõigi vormide vastu võitlemise direktiivi kohta, kooskõlastada parimate tavade jagamist liikmesriikide vahel, edendada täpsete ja võrreldavate andmete kogumist, mõõta sellise vägivalla ulatust täpselt, kaaluda võimalust teha prognoose ning hinnata COVID-19 mõju ohvritele keskse tähtsusega teenuste osutamisel; kiidab heaks komisjoni pühendumuse viia ellu uus ELi uuring soolise vägivalla kohta, mille tulemused esitatakse 2023. aastal; rõhutab vajadust koguda ühtlustatud andmeid soolise vägivalla kohta ja kutsub liikmesriike üles koguma ja esitama taotluse korral asjakohaseid andmeid, sealhulgas Eurostatile;

20. avaldab veel kord kindlat toetust nii õigusprogrammile kui ka kodanike, võrdõiguslikkuse, õiguste ja väärtuste programmile (õiguste ja väärtuste programm); väljendab heameelt uue liidu väärtuste tegevussuuna loomise üle õiguste ja väärtuste programmi raames ning rõhutab, et see peaks keskenduma õiguste kaitsmisele, edendamisele ja neist teadlikkuse suurendamisele, andes rahalist toetust kohalikul, piirkondlikul ja riikidevahelisel tasandil tegutsevatele kodanikuühiskonna organisatsioonidele; tuletab meelde Euroopa Parlamendi seisukohta nende programmide piisava rahastamise tagamises; väljendab heameelt, et vastavalt 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku lõppläbirääkimistel Euroopa Parlamendi ja nõukogu vahel sõlmitud kokkuleppele eraldatakse juhtprogrammidele täiendavaid rahalisi vahendeid, millest saab kasu ka õiguste ja väärtuste programm; väljendab heameelt ELi 2021. aasta eelarve suhtes saavutatud esialgse kokkuleppe üle, mille kohaselt eraldatakse õiguste ja väärtuste programmile täiendavalt 6,6 miljonit eurot; rõhutab, et nendest eraldistest tuleb piisavalt rahastada meetmeid, mille eesmärk on soopõhise vägivalla ennetamine ja selle vastu võitlemine Daphne eriprogrammi raames, ning väljendab heameelt sel eesmärgil kokku lepitud vahendite sihtotstarbelise määramise üle; rõhutab, et EL peab olema meie väärtuste kaitsmisel ambitsioonikam ja tagama nende tegevuste piisava rahastamise; nõuab viivitamata selgete soopõhise suundumusega meetmete rakendamist vahendite sihtotstarbe määramise kaudu, et tegeleda kriisijärgsete naiste erivajadustega, eelkõige tööhõive, soolise vägivalla ja seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste valdkonnas, sealhulgas muudes programmides ja vahendites, mis kuuluvad taasterahastu Next Generation EU ja mitmeaastase finantsraamistiku aastateks 2021–2027 alla, kooskõlas soolise võrdõiguslikkuse strateegia kahetise lähenemisviisiga; kutsub liikmesriike ja komisjoni üles arvestama seda riiklike COVID-19 reageerimiskavade esitamisel, võttes nõuetekohaselt arvesse olemasolevaid meetmeid ja rahastamist ning hoides soolist võrdõiguslikkust majanduse elavdamise keskmes; kutsub liikmesriike ja komisjoni üles rakendama taastamismeetmetes soolise võrdõiguslikkuse peavoolustamist ja sootundlikku eelarvestamist;

21. märgib tõsise murega kriisi mõju LGBTIQ+ inimestele, eriti noortele, kellest paljud on pidanud vaenulikus perekeskkonnas sotsiaalselt distantseeruma või karantiinis olema, suurendades nende ohtu kogeda koduvägivalda ning LGBTIQ+ inimeste vastu suunatud vägivalda; märgib, et keskmisest suurem arv LGBTIQ+ inimesi on töötud või töötavad ebakindlatel töökohtadel ning nende rahalised vahendid on piiratud ja ebastabiilsed, mille tulemusel on nad sunnitud jääma vaenulikku või kuritarvitavasse keskkonda; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et kõigis COVID-19 konkreetsetes algatustes seoses kodu-, soolise ja seksuaalse vägivallaga võetaks arvesse LGBTIQ+ inimeste suurenenud ohtu ja konkreetseid probleeme ning et ohvriabiteenustes ja spetsiaalsetes COVID-19 algatustes koduvägivallale reageerimisel pöördutaks sõnaselgelt LGBTIQ+ koduvägivalla ohvrite poole;

22. palub liikmesriikidel tagada, et soolise vägivalla ohvritele pakutakse tõhusat, ligipääsetavat, taskukohast ja kvaliteetset meditsiinilist ja psühholoogilist tuge, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervishoiuteenuseid, eriti kriisi ajal, kui sellist tuge peab pidama esmatähtsaks; palub komisjonil teha tihedat koostööd liikmesriikidega, et tagada ohvrite õiguste direktiivi ([38]) täielik rakendamine, keskendudes selle hiljutisele rakendusaruandele ([39]) järgnenud soolisele perspektiivile ning seades eesmärgiks tugevdada uues ohvrite õiguste strateegias soolise vägivalla ohvrite õigusi;

COVID-19, majandus, taastumine ja sooline mõju

23. nõuab, et komisjon, parlament ja nõukogu võtaksid arvesse asjaolu, et COVID-19 kriis mõjutab naisi sotsiaal-majanduslikus valdkonnas, sealhulgas nende sissetulekut ja tööhõive määra, ebaproportsionaalselt ning põhjustab veelgi sügavamat ebavõrdsust meeste ja naiste vahel ja diskrimineerimist tööturul ning kutsub neid üles tegema liikmesriikidega koostööd, et uurida hoolikalt kriisijärgseid naiste ja meeste sotsiaal-majanduslikke vajadusi ning näha ette konkreetsed sätted ning uurida horisontaalset ja vertikaalset segregatsiooni tööturul, programmide rakendamisel ELi 2021. aasta eelarve, järgmise mitmeaastase finantsraamistiku ja taasterahastu „NextGenerationEU“ raames, tagades, et kõik programmid hõlmavad soolist perspektiivi ja sootundlikku eelarvestamist, samuti soolise mõju järelhindamisi, nagu on märgitud komisjoni soolise võrdõiguslikkuse strateegias aastateks 2020–2025; nõuab strateegia tõhusat rakendamist ja järelevalvet; kutsub liikmesriike üles lisama riiklikesse taaste- ja vastupanuvõime kavadesse, mis on välja töötatud koostöös riiklike võrdõiguslikkuse organitega, peatükk sihipäraste meetmetega soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks;

24. rõhutab, et kriisi järel on vaja uuesti läbi mõelda töö olemus ja asukoht; rõhutab, et kodus töötamine ei asenda lapsehoidu ega vajadust pakkuda taskukohaseid kvaliteetseid lapsehoiuteenuseid ega neile juurdepääsu, samuti ei asenda see puudega seotud töökoha kohandamist; juhib tähelepanu sellele, et tööandjatega kokku lepitud paindlik töö võib pakkuda naistele ja meestele võimalusi töötada kodus või kohalikes ühistööruumides, mis võib viia suurema töö- ja eraelu tasakaalu saavutamiseni, mis toob potentsiaalselt kaasa sootundliku kaasatuse pikaajalise kasvu; märgib, et see lähenemisviis võib hoogustada tegevusi maapiirkondades ja taristus; kutsub komisjoni üles tagama Barcelona eesmärkide täitmine; nõuab tungivalt, et liikmesriigid ratifitseeriksid viivitamata 2019. aasta Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni vägivalla ja ahistamise vastu võitlemise konventsiooni (nr 190) ning rakendaksid seda koos sellega kaasneva soovitusega (nr 206), milles hõlmatakse kõiki kohti, kus võib esineda tööga seotud vägivalda ja ahistamist, näiteks avalikud ja eraviisilised töökohad ning tööga seotud suhtlus;

25. palub komisjonil koguda liigitatud ja omavahel võrreldavaid andmeid pakutavate eri hooldusliikide kohta, sealhulgas lastehoiu, eakate hooldamise ja puuetega inimeste hooldamise, samuti hooldaja soo, vanuse ja tööseisundi kohta, et anda panus hooldusalast lõhet käsitlevasse uuringusse, eesmärgiga töötada välja ELi hooldusstrateegia, milles võetakse terviklik ja elukestev lähenemine hooldusele, võttes arvesse nii hooldajate kui ka hooldatavate vajadusi; märgib, et strateegia peab austama liikmesriikide ja piirkondade pädevust, kuid selle eesmärk peaks olema parandada koostööd ja koordineerimist ELi tasandil asjakohaste algatuste ja investeeringute kaudu, sealhulgas programmi „InvestEU“ ning taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendi kaudu, mis tooks kasu mitteametlikele ja ametlikele hooldajatele ning inimestele, keda nad hooldavad;

([38]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiiv 2012/29/EL, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded (ELT L 315, 14.11.2012, lk 57).

([39]) Komisjoni 11. mai 2020. aasta aruanne Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2012. aasta direktiivi 2012/29/EL (millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded) rakendamise kohta (COM(2020)0188).

rõhutab, et koostöö ja tegevus Euroopa tasandil koos ELi vahendite tõhusa kasutamisega võib aidata kaasa kvaliteetsete, kättesaadavate ja taskukohaste hooldusteenuste arendamisele;

26. rõhutab, et hoolekandesse investeerimine on oluline soolise võrdõiguslikkuse ja naiste majandusliku mõjuvõimu tagamiseks, ehitades üles vastupidavaid ühiskondi ning parandades tööhõive, sotsiaalkindlustuse ja pensionide seadustamist naiste poolt domineeritud sektorites, samuti on sellel positiivne mõju SKP-le, sest see võimaldab enamatel naistel palgatöös osaleda; rõhutab vajadust hooldusteenuste osutamise mudelite muutmise järele, mida tuleb vaadelda COVID-19 pandeemia ja seonduvate meetmete tagajärjena; kutsub sellega seoses komisjoni üles hõlbustama parimate tavade vahetamist hooldusteenuste kvaliteedi, kättesaadavuse ja taskukohasuse ning hooldusteenuste eri mudelite kohta; nõuab tungivalt, et komisjon uuriks mitteametlike hooldajate olukorda ja jagaks parimaid tavasid selle kohta, kuidas liikmesriigid nende tööd reguleerida saaksid; kutsub liikmesriike üles tegelema hooldajate vajadustega pärast pensionile jäämist; nõuab sellega seoses ettepanekut nõukogu soovituse kohta hooldajatele pakutavate sotsiaalkaitse ja teenuste kohta;

27. nõuab, et liikmesriigid ergutaksid mehi, näiteks motiveerivate meetmete kaudu, kasutama paindlikku töökorraldust, kuna tavaliselt kasutab sellist korraldust ebaproportsionaalselt palju naisi; nõuab tungivalt, et liikmesriigid võtaksid töö- ja eraelu tasakaalustamise direktiivi kohe üle ja rakendaksid seda viivitamata, ning kutsub komisjoni üles jälgima hoolikalt ja süstemaatiliselt direktiivi aastapõhist rakendamist liikmesriikides; ergutab liikmesriike lahendama töö- ja eraelu tasakaalu puudujääke, ületades direktiivis sätestatud norme, eriti arvestades vajadust käsitleda COVID-19 meetmete tõttu esile kerkinud asjaolusid ja nende tagajärgi seoses meditsiiniliste protokollidega asutustes, sealhulgas kvaliteetsetes lastehoiuasutustes;

28. kutsub liikmesriike üles COVID-19 kriisi vastu võitlemise meetmete endiselt jõus olemisest hoolimata kehtestama muudele isikutele mitteülekantavat ja täielikult tasustatavat eripuhkust hooldajatele ja töötavatele vanematele;

29. tunnistab, et üksikvanemad, kellest suurem enamus (85 %) on naised, on pandeemia ajal ja kriisijärgsel perioodil pidanud hakkama saama ainulaadselt keerulistes tingimustes, mis on tingitud nende erinevatest kohustustest, sealhulgas pidev hoolitsuse pakkumine, mure hooldusõiguse korralduse pärast, võimalikud majanduslikud probleemid ja üksindus; palub komisjonil ja liikmesriikidel arvesse võtta ja täiendavalt uurida nende konkreetset olukorda, sealhulgas täiendavat koormust töö, kooliõppe ja hooldamise osas, juurdepääsu advokaatidele ning hooldusõiguse kokkulepete täitmist;

30. rõhutab naiste osaluse suurendamise tähtsust majanduses ja kaasavama majanduskasvu tagamist pandeemiajärgse taastumise osana, kuna naiste võrdsed võimalused ja suurem osalemine tööturul võivad suurendada töökohtade arvu, majanduslikku jõukust ja konkurentsivõimet ELis; julgustab liikmesriike järgima komisjoni tööhõivepoliitika suuniseid ELis, võttes nõuetekohaselt arvesse nende riiklikke tööturumudeleid; kutsub sellega seoses liikmesriike üles võtma arvesse segregatsiooni tööturul, ebakindlat tööhõivet, palga- ja pensionilõhesid, et parandada kohandatud poliitikate kaudu töötingimusi ja sotsiaalset kaitset;

31. rõhutab, et naiste ja meeste võrdne palk võrdse või võrdväärse töö eest peab olema juhtpõhimõte komisjonile, parlamendile ja kõigile liikmesriikidele COVID-19 kriisile reageerimise meetmete väljatöötamisel; nõuab tungivalt, et komisjon täidaks võetud kohustuse esitada viivitamata siduvad meetmed palkade läbipaistvuse kohta, et tõhusalt käsitleda soolist palga- ja pensionilõhet, sest majandusnäitajad viitavad sellele, et need lõhed suurenevad pandeemia tagajärjel veelgi; kutsub sellega seoses komisjoni üles kaaluma liikmesriikide parimaid tavasid, võttes samas nõuetekohaselt arvesse väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEd) ainulaadseid tingimusi ja erinevaid tööturu mudeleid ELis; kutsub lisaks komisjoni üles vaatama läbi direktiivi 2006/54/EÜ;

32. rõhutab koduhooldussektori ning selle töötajate probleeme; kutsub liikmesriike üles ratifitseerima Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni koduabiliste konventsiooni nr 189 ja tagama, et sektoril on õigus võtta meetmeid kriisi finantsmõjude leevendamiseks, et nad saaksid oma tegevust sobivates tingimustes jätkata; kutsub liikmesriike üles tagama majapidamistööde sektori seadustamine;

33. tunneb heameelt koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse (CRII) ja algatuse CRII+ üle, mille abil mobiliseeritakse ühtekuuluvuspoliitikat eesmärgiga toetada kõige enam mõjutatud sektoreid, ning nõuab ka sihipäraseid meetmeid valdavalt naiste poolt domineeritud sektorites kasutamiseks; rõhutab eriolukorras töötuseohu leevendamiseks pakutava ajutise toetuse komisjoni rahastu (TERA) olulisust, mis tagab sissetuleku töötutele või sundpuhkusel töötajatele; rõhutab vajadust hinnata nende vahendite mõju naiste ja meeste olukorrale ELi tööturul ja kohandada tulevasi

poliitikameetmeid vastavalt sellele; rõhutab vajadust naiste ümber- ja täiendusõppe programmide järele, et võtta arvesse muutusi tööturul COVID-19 tagajärjel;

34. palub komisjonil toetada ettevõtjaid, eelkõige naisettevõtjaid, nende püüdlustes arendada ja täiendada COVID-19 perioodil tekkinud oskusi või huvisid, sealhulgas ettevõtlusvõimaluste kaudu emadele, üksikvanematele ja teistele, kes tegelevad harvemini ettevõtlusega oma majandusliku iseseisvuse edendamiseks, ning parandada juurdepääsu laenudele, omakapitali kaudu rahastamisele, ELi programmide ja fondide kaudu mikrorahastamisele ning tõsta nende kohta teadlikkust, et kriisist saaks võimalus kohanemise ja ümberkujundamise teel edasi liikumiseks osana rohe- ja digimajandusest; kutsub ELi institutsioone ja liikmesriike üles asetama erilist rõhku VKEde toetamisele, pöörates erilist tähelepanu naiste poolt juhitavatele VKEdele, kellel on vajaliku rahastamise saamisel sageli omalaadseid probleeme ja kes vajavad samuti majanduse taastumise etapis tuge; kutsub Euroopa Komisjoni, Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituuti ja Eurostati üles edendama andmete kogumist naiste poolt juhitavate VKEde, füüsilisest isikust naisettevõtjate ja naiste poolt juhitavate idufirmade ning COVID-19 pandeemia mõju kohta;

35. kutsub komisjoni ja liikmesriike üles suurendama naiste esindatust ja panust tehisintellekti, teaduse, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika ning digitaalsektorites, samuti rohemajanduses; nõuab mitmetasandilist lähenemisviisi soolise ebavõrdsuse kõrvaldamiseks digiõppe ja tööhõive kõikidel tasanditel, et kõrvaldada digilõhe, mis on ilmnenud tingituna sellest, et töö ja kooliharidus ning paljud teenused ja rajatised on järsku läinud üle võrguteenustele; rõhutab, et digilõhe kaotamine suurendab soolist võrdõiguslikkust mitte ainult tööturu osas, vaid ka personaalses valdkonnas tänu tehnoloogiale juurdepääsu paranemisele; kutsub komisjoni üles tegelema soolise võrdõiguslikkuse peavoolustamisega ühtse turu strateegias ja digitaalarengu tegevuskavas, et tõhusalt tegeleda naiste vähese esindatusega tulevase ELi majanduse jaoks olulistes kasvavates sektorites; tunneb heameelt komisjoni naiste digivaldkonnas osalemise tulemustabeli üle, kus jälgitakse naiste osalemist digimajanduses, interneti kasutamist, interneti kasutamise oskusi, samuti erioskusi ja tööhõivet; rõhutab selle tähtsust, aidates liikmesriikidel ja komisjonil teha teadlikke otsuseid ja seada asjakohaseid eesmärke, eriti arvestades COVID-19 tagajärgi;

36. märgib, kui tähtis on kaaluda emapuhkuselt naasvate naiste eriolukorda, tagamaks, et nad saaksid diskrimineerimata juurdepääsu valitsuse toetusele;

37. rõhutab ELi põllumajandussektori ja toidutarnega seotud probleeme, samuti maapiirkondade naiste eripärast olukorda; rõhutab vajadust säilitada ühise põllumajanduspoliitika strateegiliste kavade kaudu maapiirkondade naistele loodud olemasolevat valdkondlikku allprogrammi, mida rahastatakse Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist; rõhutab, et selle alamprogrammi eesmärk on ergutada naiste tööhõivet ja ettevõtlust; nõuab sellega seoses ELi rahaliste vahendite eraldamist maapiirkondade elu- ja töötingimuste parandamiseks; nõuab lisaks, et Euroopa rohelise kokkuleppe raames kaalutletaks maapiirkondade naiste rolli keskkonna ja bioloogilise mitmekesisuse kaitsmisel; kutsub liikmesriike üles vahetama põllumajandussektoris abistavate abikaasade ametialase staatuse parimaid tavasid ning nõuab, et komisjon koostaks selles osas juhised;

COVID-19 ja intersektsionaalsus

38. rõhutab, et ebasoodsate asjaolude ristumine ja struktuurne diskrimineerimine tekitavad teatavate naiste rühmade jaoks lisatõkkeid ja -probleeme ning negatiivseid sotsiaal-majanduslikke mõjusid ning et seetõttu peab olema tagatud kõigi isikute ohutus, kaitse ja sotsiaal-majanduslik heaolu ning samuti peab olema vastatud kõigi inimeste konkreetsetele vajadustele, võttes nõuetekohaselt arvesse valdkonnaülest käsitlust kriisis ja kriisijärgseid meetmeid;

39. rõhutab naiste ja tütarlaste kaasamise tähtsust kättesaadava ja sihipärase teabe kavandamisse ning toonitab, et seda teavet tuleb levitada kõikides oludes, eriti kriisiaegadel;

40. rõhutab, et pikema oodatava eluea ja suurema tõenäosuse tõttu puutuda kokku terviseprobleemidega moodustavad vanemad naised sageli enamiku pikaajalist hooldust pakkuvate asutuste elanikest, [40] mis on paljudes riikides kujunenud viiruse tulipunktideks piisavate ressursside ja teadmiste puudumise tõttu nende turvalisuse ja kaitse tagamiseks; palub komisjonil analüüsida formaalse, pikaajalise hoolduse pakkumise erinevaid tingimusi ja nende vastupanuvõimet COVID-19

[40] https://eige.europa.eu/covid-19-and-gender-equality/gender-impacts-health

pandeemia ajal; kutsub liikmesriike üles uurima vanematele inimestele hooldusteenuse pakkumist nii hooldekodudes kui ka kogukonnapõhistes hoolduskeskustes, sealhulgas ööpäevaringse koduhoolduse või kohapealse hoolduse kaudu, ning tagama eakate naiste heaolu, muu hulgas juurdepääs hooldus- ja tervishoiuteenustele ning majanduslik sõltumatus; palub nõukogul seada sisse kättesaadava, taskukohase ja kvaliteetse pikaajalise hoolduse pakkumise eesmärgid, mis on samaväärsed Barcelona eesmärkidega;

41. peab kahetsusväärseks, et pandeemia mõjutas märkimisväärselt paljusid puuetega naisi, sealhulgas neid, kelle igapäevane hooldus sõltub teistest, ja eriti neid, kes elavad asutustes ja muudes kinnistes ruumides ning kellel on suur tugivajadus, kuid nad ei pääsenud juurde oma tavalistele tugivõrgustikele või ei saanud end füüsiliselt distantseerida ning neil oli raskusi teenuste ja kaupade kättesaadavusega; kutsub liikmesriike üles tagama, et nimetatud tugivõrgustikke peetakse olulisteks teenusteks ja et need on vastavalt olukorrale kohandatud ning et tulevastes kriisi- ja hädaolukorras tegutsemise kavandamise meetmetes nähakse ette puuetega inimeste, eriti naiste ja tütarlaste erivajaduste rahuldamine; palub ELil ja liikmesriikidel tagada kõigi puuetega naiste ja tütarlaste õigused, nagu need on sätestatud puuetega inimeste õiguste konventsioonis, sealhulgas nende õigus iseseisvalt elada ning pääseda juurde haridusele, tööle ja tööhõivele;

42. kutsub liikmesriike üles tagama rändajatest naiste ja meeste toetamine kriisi ajal kriitilise tähtsusega tervishoiuteenuste kättesaadavuse kaudu; rõhutab, et pagulas- ja vastuvõtukeskused peavad võtma piisavalt arvesse naiste ja tütarlaste vajadusi ja ohte seoses teadaolevate raskustega suhtlemisdistantsi hoidmisel ja hügieeni järgimisel, samuti nende kaitsetust soolise vägivalla suhtes ning tagama nende ohtude leevendamiseks piisavad rahalised vahendid;

43. rõhutab selliste naiste ainulaadseid olukordi, kes on jäänud kodutuks ja kes tegelevad prostitutsiooniga, ning nende suurenenud kaitsetust soolise vägivalla suhtes, samuti hügieeni- ja tervishoiuasutustele juurdepääsu puudumist COVID-19 pandeemia ja sellele järgnenud erakorraliste meetmete tagajärjel; kutsub liikmesriike üles tagama, et teenuseid ja piisavat toetust antaks ka ebakindlas olukorras olevatele inimestele, sealhulgas vaesuseohus naistele või vaesuses elavatele naistele, kodututele või sotsiaalse tõrjutuse ohus olevatele naistele; kiidab heaks Euroopa abifondi enim puudust kannatavate isikute jaoks, mis pakub lisaressursse materiaalse ja sotsiaalabi puuduse vastu võitlemiseks; rõhutab kodutute ja dokumentideta naiste vajadust pääseda juurde tervishoiuteenustele; märgib, et nende ühiskonnarühmade olukorda on komisjoni integratsiooni ja kaasamise tegevuskavas arvesse võetud; palub liikmesriikidel oma plaanides pandeemiale reageerimiseks arvestada asjakohaselt kodutuna elavate naistega;

44. rõhutab lisavajadusi seoses vähemusrühmadega (nt roma taustaga naistega), kes juurdepääsu puudumise tõttu põhitaristule, teenustele ja teabele, eriti liikumispiirangute ajal, puutuvad kokku juurdunud diskrimineerimise ja oma õiguste jätkuva rikkumisega;

45. rõhutab LGBTIQ+ inimeste tugiteenuste, sealhulgas vaimse tervise toe, vastastikuse toetuse rühmade ja soolise vägivalla ohvritele mõeldud tugiteenuste olulisust;

46. mõistab hukka ksenofoobse ja rassilise diskrimineerimise juhtumid, mis on kriisi valguses sagenenud, ning nõuab tungivalt, et komisjon ja liikmesriigid võtaksid rassistlike rünnakute suhtes nulltolerantsiga lähenemisviisi ning reageeriksid nendele valdkondadevahelise lähenemisviisiga, mis on suunatud tõrjutud elanikkonnarühmade, sealhulgas rassiliste ja etniliste vähemuste vajaduste rahuldamisele;

47. nõuab tungivalt, et liikmesriigid võtaksid vastu diskrimineerimisvastase direktiivi ja rakendaksid seda ning tagaksid mitmekordse ja läbipõimunud diskrimineerimise vormide kaotamise kõigis ELi liikmesriikides;

48. rõhutab, et liikmesriigid peavad tagama laste jätkuva juurdepääsu haridusele, pöörates nõuetekohast tähelepanu tõrjutud sotsiaal-majandusliku taustaga rühmadele, kaitsetutele lastele ja vaesusohus olevatele või vaesuses elavatele tütarlastele, kes on suuremas varajase või sundabielu ohus; rõhutab vajadust tagada, et kaugõpe oleks kõigile täielikult kättesaadav; rõhutab kõigi noorte vajadust omada koolide sulgemise ajal vajalikke vahendeid ja tuge ning vajadust hõlbustada nende naasmist haridussüsteemi pärast kriisi lõppu;

Välistegevus

49. rõhutab, et COVID-19 pandeemia globaalsus nõuab ülemaailmset reageerimist; rõhutab naiste ja tütarlaste kaitsetut olukorda seoses COVID-19-ga paljudes maailma osades – eelkõige ebakindlates ja konfliktidest mõjutatud riikides –, tingituna näiteks juurdepääsu puudumisest tervishoiuteenustele, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervisele ning seonduvatele õigustele, kaitsetusest soolise vägivalla suhtes, sealhulgas naiste suguelundite moonutamise ning varajase ja

sundabielu suhtes, tööalasest staatusest, juurdepääsu puudumisest haridusele ning äärmisest vaesusest ja näljast; märgib, et paljudes partnerriikides töötavad naised feminiseeritud sektorites, nagu näiteks rõivatööstus ja toiduainete tootmine, mida kriis on kõige raskemini tabanud, koos sellest tulenevate mõjudega nende perekondade ja kogukondade vaesuse tasemele ning naiste ja tütarlaste majanduslikule sõltumatusele ning tervisele ja turvalisusele; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles tagama, et kriisiga toimetulekuks partnerriikidele antavast rahalisest toetusest eraldataks teatav osa ka naiste ja tütarlaste toetamiseks; nõuab tugevamat toetust naiste õiguste kaitsjatele ja naiste õiguste eest seisvatele organisatsioonidele ning nende osalust otsustusprotsessi kõigil tasanditel; rõhutab, et tuleb teha kõik võimalik, et tulevane vaktsiin oleks kõigile kättesaadav;

50. tunneb heameelt komisjoni esitatud paketi Euroopa tiim üle, et toetada partnerriike võitluses COVID-19 pandeemia ja selle tagajärgede vastu, ning rõhutab, et neid vahendeid tuleb eraldada sootundlikult ja kulutada sihtotstarbeliselt soolise võrdõiguslikkuse tagamise tarbeks; rõhutab vajadust sootundliku reaktsiooni järele COVID-19-le naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi ning ühinemiseelse abi rahastamisvahendi III rakendamisel, et võtta arvesse naiste ja tütarlaste ainulaadseid olukordi ja stimuleerida kriisijärgseid võimalusi; julgustab hariduse jätkamist ja prioriteediks seadmist sel ajal hädaolukordades; palub ELil ja selle liikmesriikidel seada prioriteediks ülemaailmne solidaarsus, säilitades ametliku arenguabi vahendite piisava taseme ja toetades partnerriikide reaktsioone kriisile arusaadaval viisil; kutsub ELi üles keskenduma tervishoiuteenuste, sealhulgas seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste kättesaadavuse parandamisele humanitaar- ja arengureaktsioonides COVID-19 ohjamiseks, rahvusvahelisele arengule ja uuele soolise võrdõiguslikkuse kolmandale tegevuskavale; rõhutab, et soolise võrdõiguslikkuse peavoolustamise ja sootundliku eelarvestamise põhimõtteid tuleks järgida kõigis naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendi geograafilistes ja valdkondlikes programmides;

51. kutsub komisjoni üles töötama välja väärtustepõhise kaubanduspoliitika, millega tagatakse töö- ja keskkonnaõiguste kõrgetasemelise kaitse ning põhivabaduste ja inimõiguste, sealhulgas soolise võrdõiguslikkuse austamise; tuletab meelde, et kõigis ELi kaubandus- ja investeerimislepingutes tuleb võtta arvesse soolist aspekti ning need peavad sisaldama põhjalikku ja jõustatavat peatükki kaubanduse ja kestliku arengu kohta; tuletab meelde, et läbirääkimised kaubanduslepingute üle on tähtis vahend soolise võrdõiguslikkuse edendamiseks ning naiste mõjuvõimu suurendamiseks kolmandates riikides; kutsub üles edendama ja toetama konkreetsete soopõhiste peatükkide lisamist ELi kaubandus- ja investeerimislepingutesse nende lisaväärtuse põhjal, tuginedes olemasolevatele rahvusvahelistele näidetele;

52. palub komisjonil paigutada naised ja tütarlapsed oma ülemaailmse reageeringu keskmesse ning kaasata nad täielikult, võtta nende häält kuulda ja võimaldada neil võtta aktiivselt osa pandeemiale reageerimise protsessist;

Sugu ja taastumine

53. palub, et komisjon ja liikmesriigid hindaksid täies ulatuses kriisist ja selle sotsiaal-majanduslikest tagajärgedest tulenevaid soospetsiifilisi mõjusid ja vajadusi; kutsub komisjoni ja liikmesriike üles eraldama täiendavaid ja sihtotstarbelisi eelarvevahendeid, et aidata naistel kriisist taastuda, sealhulgas majanduse elavdamise paketi rakendamisel, eelkõige tööhõive, vägivalla ja seksuaal- ja reproduktiivtervise ning seonduvate õiguste valdkonnas, ning jälgima nende kulutuste ja soolise võrdõiguslikkuse peavoolustamist kõigis eelarve-, poliitika- ja seadusandlikes ettepanekutes kooskõlas soolise võrdõiguslikkuse strateegias võetud kohustustega; kutsub komisjoni üles tugevdama tulevastes ettepanekutes sidet kliimamuutuste poliitika, digitaalse poliitika ja soolise võrdõiguslikkuse vahel; rõhutab, et ettevalmistav tegevus on parim viis kasvatada kõigil aladel vastupanuvõimet tulevaste kriiside suhtes;

54. nõuab soolise võrdõiguslikkuse kaasamist ühena poliitika prioriteetidest, mis tuleb lahendada kavandataval Euroopa ja ELi tuleviku teemalisel konverentsil, et tagada sooline tasakaal selle organites ning kaasata selle töösse naiste õiguste eest seisvaid organisatsioone ja naiste organisatsioone, tagamaks, et pärast COVID-19 pandeemiat arvestatakse naiste vajadustega;

55. palub ELil ja liikmesriikidel säilitada kodanikuühiskonna organisatsioone toetav keskkond, eelkõige poliitilise toetuse ja piisava rahastamise taseme kaudu;

o

o o

56. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile.